

Европа за гражданите

Съдържание

1. Какво трябва да знае активният европейски гражданин?	3
2. Какви са моите права като гражданин на Европейския съюз?	5
2.1. Хартата на основните права на Европейския съюз	5
2.2. Право на свободно движение в държавите от Европейския съюз	6
2.3. Избирателни права	8
2.4. Право на дипломатическа и консулска защита в страни извън Европейския съюз	11
2.5. Права на потребителите	12
2.6. Право на жалби и петиции	12
2.7. Гражданска инициатива	15
2.8. Право на достъп до публична информация	17
3. Къде да намеря информация?	19
3.1. Информация в Интернет	19
3.2. Информация и съвети в мрежата «Европа Директно»	19
3.3. Информация от «Евродеск»	20
3.4. Посетителски център на Европейския парламент — Парламентариум (Брюксел)	20
4. Как да защита правата си?	21
4.1. СОЛВИТ	22
4.2. Европейски потребителски център	24
4.3. Съд на Европейския съюз	25
5. Посещения, стажове и работа в ЕП	26
5.1. Програма «Евроскола»	26
5.2. Учебни посещения в Европейския парламент	27
5.3. Стажове в Европейския парламент	27
5.4. Работа в Европейския парламент и в другите европейски институции	27
6. Имам ли отговорности като европейски гражданин?	28
7. Информационно бюро на Европейския парламент	29
8. Представителство на Европейската комисия в България	30
9. Информационен център на Европейския съюз	31

1. Какво трябва да знае активният европейски гражданин?

Истинска демокрация има само тогава, когато всеки отделен човек е почувствал свободата и вътрешната необходимост да участва пряко в решаването на проблемите не само на своя живот, но и на живота на човешката общност, част от която е неговото пространство за гражданско участие. Често се твърди, че Европейският съюз (ЕС) е дело на интелектуалните и политическите елити на държавите, които участват в него, а не на обществото. Всъщност, европейският гражданин участва ежедневно в европейския проект, без дори да се замисля за това. Вероятно, ако му бъде отнета някоя от свободите, придобити благодарение на европейската интеграция, гражданинът на ЕС би оценил това, което приема за естествена даденост.

Гражданството на ЕС е осезаема реалност в живота на хората. То има важна цел — всички граждани на Европейския съюз да се чувстват истински европейци и да бъдат като у дома си навсякъде в ЕС, както и да бъдат сигурни, че при необходимост ще получат закрила навсякъде по света. Според проучването на «Евробарометър», публикувано през февруари 2013 г., 81% от гражданите на ЕС твърдят, че са запознати с термина «гражданин на Европейския съюз», но само 43% знаят какво точно означава той, а едва 36% от анкетираните в 27-те държави членки на ЕС заявяват, че са добре информирани за своите права като граждани на Европейския съюз.

2013 година е обявена от Европейския съюз за Европейска година на гражданите. Целта на Европейската година е да повиши осведомеността на гражданите за техните права и възможности в ЕС, да ги насърчи да упражняват тези права в своето ежедневие, да ги ангажира в диалог за развитието на гражданството на ЕС и за бъдещето на европейския проект.

Европейска година на гражданите 2013
www.europa.eu/citizens-2013

Виж повече

Мария Габриел (ЕНП)

«Активният европейски гражданин има съзнание за демократичните ценности и принципи на ЕС и нашата отговорност спрямо тях. Той познава правата си и спазва задълженията си. Търси информация, дава идеи, участва в дискусии и отстоява общи европейски политики. Европейското гражданство е символ и възможности. От нашата активност зависи да ги превърнем в реалност и бъдеще!»

mariya.gabriel@europarl.europa.eu

За да бъде създадено истинско европейско пространство за гражданите, е важно да търсим отговори на редица въпроси: Какви знания и умения трябва да притежава всеки човек, за да има активно поведение като гражданин на своята държава и на Европейския съюз? От каква информация има нужда всеки гражданин на ЕС, за да изгради своето мнение и да направи своя избор? Какви са правата на гражданина на ЕС и умее ли той да ги защитава? Знае ли към кого да се обърне за съвет, когато е нужно да разреши важен проблем? Успяват ли европейските граждани да отстояват собственото си мнение пред тези, които вземат решения? Вярват ли, че бъдещето на Европа, на собствената им страна и на децата им е в техните ръце?

2. Какви са моите права като гражданин на Европейския съюз?

Гражданството на Европейския съюз се предоставя на всеки гражданин на държава членка на ЕС в съответствие с Договора за функционирането на ЕС. Това означава, че всеки гражданин на държава членка на ЕС автоматично е гражданин и на ЕС. Европейското гражданство обаче не замества националното гражданство, а го допълва.

2.1. Хартата на основните права на Европейския съюз

Хартата на основните права на Европейския съюз е провъзгласена на 7 декември 2000 г. в Ница. След като са добавени общи разпоредби за тълкуването и прилагането ѝ, тя е провъзгласена отново на 12 декември 2007 г. на тържествена сесия на Европейския парламент. Европейският съюз защита правата, свободите и принципите, определени в Хартата, и тя има същата юридическа сила като Договорите за ЕС, след влизането в сила на Лисабонския договор през декември 2009 г.

В нейния преамбюл е записано: «...Съюзът се основава на неделимите и универсални ценности на човешко достойнство, свобода, равенство и солидарност; той почива на принципа на демокрацията и на принципа на правовата държава. Той поставя човека в центъра на своята дейност, като учредява гражданството на Съюза и създава пространство на свобода, сигурност и правосъдие.»

Светослав Малинов (ЕНП)

Как българинът да бъде активен европейски гражданин?

1. Да знае своите права и задължения според Конституцията на България.
2. Да знае свободите и възможностите, които Европейският съюз му предоставя за образование и работа.
3. Да има компетентността да се възползва от тях и решителността винаги да ги защитава!
Да знае и да действа!»

svetoslav.malinov@europarl.europa.eu

Хартата се основава на концепцията за човешкото достойнство и включва класическите граждански права и свободи, съдържащи се и в Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи на Съвета на Европа, към която се е присъединил и Европейският съюз. Със своите 54 члена, тя събира в един текст гражданските, политическите, социалните и икономическите права на гражданите на ЕС. Те са формулирани в разделите «Достойнство», «Свободи», «Равенство», «Солидарност», «Гражданство» и «Правосъдие».

**Пълният текст на Хартата
на основните права на Европейския съюз**

Виж повече

2.2. Право на свободно движение в държавите от Европейския съюз

Свободното движение е основно право, гарантирано на гражданите на Европейския съюз чрез Договора за ЕС и Договора за функциониране на ЕС. Гражданите на ЕС имат право да търсят работа в друга страна от ЕС, да работят там, без да им е необходимо разрешително, да пребивават в нея дори и след като са приключили работата си, да бъдат третираны като гражданите на съответната държава по отношение на достъпа до заетост, условията на труд и всички други социални и данъчни предимства.

Подробно за правата за свободно движение в Европейския съюз

Виж повече

Всички граждани на ЕС имат правото да влизат в друга държава членка с лична карта или паспорт. При никакви обстоятелства не може да се изисква входна или изходна виза. Единственото изискване към гражданите на ЕС при престой до три месеца в друга държава членка е да притежават валиден документ за самоличност. Приемащата държава може да изисква регистрация на престоя в страната в рамките на разумен срок.

Правото на пребиваване за повече от три месеца в друга държава от ЕС е свързано с изпълнението на някои условия, като пребиваващите да са ангажирани с икономическа дейност или да разполагат с достатъчно средства и медицинска застраховка, или да са студенти.

Гражданите на ЕС придобиват правото на постоянно пребиваване в приемащата държава членка след петгодишен период на непрекъснато законно пребиваване, като същото се отнася и до членовете на семейството им. Правото на постоянно пребиваване се губи в случай на повече от две последователни години отсъствие от приемащата държава членка.

Ивайло Калфин (С&Д)

«Търсете правата си. Бъдете активната страна. Изисквайте от европейските и от българските институции да бранят интересите Ви, но ги формулирайте Вие. Четете, информирайте се, знайте правата си и ги отстоявайте. Помнете, че българите не са по-малко или повече европейци от останалите граждани на ЕС.»

ivailo.kalfin@europarl.europa.eu

Гражданството на ЕС включва не само свободата на движение и пребиваване в Европейския съюз, то означава също, че всеки гражданин на ЕС трябва да бъде третиран по един и същ начин, независимо от неговата националност.

Ако гражданин на ЕС работи или учи в друга държава членка, той и членовете на неговото семейство трябва да бъдат третирани по същия начин, както гражданите на тази държава.

Равното третиране се отнася например до правото на търсене на работа и получаване на помощи от националните служби по заетостта, условията на работа (заплата, уволнение и т. н.), обезщетенията и данъчните облекчения, възможностите за обучение... При равно третиране е забранена не само откритата дискриминация, но и всички действия, които косвено поставят в неравноположение гражданин на ЕС от друга държава членка.

Социалноосигурителните права в Европейския съюз

Виж повече

Студентите от ЕС се ползват с право на свободно движение във всички държави членки. На тях не може да им се откаже достъп до образование или обучение в друга страна от ЕС заради тяхното гражданство. Студентите от държава членка на ЕС имат същите права и/или задължения като местните студенти — както да заплатят събираните такси, така и да получат кредит/безвъзмездна помощ за заплащане на таксата за обучение.

Правата на студентите в Европейския съюз

[Виж повече](#)

2.3. Избирателни права

Участието на гражданите на ЕС в демократичния живот на Европейския съюз се осъществява предимно в страната, в която живеят. Според Договорите на ЕС:

«... Всеки гражданин на Съюза, пребиваващ в държава членка, на която не е гражданин, има право да избира и да бъде избран в местни избори в държава членка, на територията на която живее, при същите условия, както и гражданите на тази държава.»

«... Всеки гражданин на Съюза, пребиваващ в държава членка, на която не е гражданин, има право да избира и да бъде избран в изборите за Европейски парламент в държавата членка, където пребивава, при същите условия, както и гражданите на тази държава.»

«... Всеки гражданин на ЕС, който е трайно установен в друга държава членка, се ползва от избирателни права в нея при провеждането на избори за Европейски парламент и за местни органи на управление, т. е. може да гласува и да бъде избран.»

Европейският парламент (ЕП) е единствената институция на Европейския съюз, която се избира пряко от гражданите. Изборите за ЕП се провеждат на всеки пет години. Първите преки избори за Европейски парламент се провеждат през 1979 година. Следващите ще се състоят през май 2014 година. Всеки гражданин на ЕС може да гласува по партийните листи за избор на евродепутати в определения ден в държавата на трайното си установяване и да бъде избран за евродепутат от квотата на същата държава. След присъединяването на Хърватия на 1 юли 2013 г. броят на депутатите в ЕП се увеличи от 754 на 765. След изборите през 2014 г. техният брой ще намалее до 751, в резултат на преразпределение на местата на представителите на държавите членки. В момента членовете на Парламента заседават в 7 политически групи, които представляват съвкупност от различни идеологически течения.

ПОЛИТИЧЕСКИ ГРУПИ В ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ (2009—2014) *

Европейска народна партия (Християндемократи) (ЕНП)	275 места
Прогресивен алианс на социалистите и демократите в ЕП (С&Д)	195 места
Алианс на либералите и демократите за Европа (АЛДЕ)	84 места
Зелени/Европейски свободен алианс (Зелени/ЕСА)	58 места
Европейски консерватори и реформисти (ЕКР)	56 места
Конфедеративна група на Европейската обединена левица — Северна зелена левица (ЕОЛ/СЗЛ)	35 места
Европа на свободата и демокрацията (ЕСД)	33 места
Независими	29 места

* Данните за броя на евродепутатите в различните политически групи са актуални към 4 юли 2013 г.

Благодарение на своите писмени и устни преводачи, Европейският парламент работи на всички официални езици на ЕС, които станаха 24 след приемането на Хърватия.

Европейските депутати разпределят работата си между Брюксел, Страсбург и своя изборителен район. В Брюксел те се включват в работата на парламентарните комисии, на политическите групи, участват в допълнителните пленарни заседания. В Страсбург се организират дванадесет пленарни сесии годишно. Евродепутатите трябва да отделят време и за срещи в изборителния си район. Много от членовете на Европейския парламент поддържат информационни офиси в държавите, в които са избрани.

Българските граждани имат възможност и право да гласуват за членове на Европейския парламент, както и да бъдат избирани за членове на Парламента. Изборите се провеждат според националното изборно законодателство. През 2007 г. се проведеха първите избори за ЕП в България. През юни 2009 г. гражданите на ЕС избраха депутатите в Европейския парламент за мандат 2009—2014 година. С избирателна активност от 37,49%, българските граждани избраха 17 представители в ЕП, като броят им се увеличи с още един след влизането в сила на Лисабонския договор. От 2014 г. България ще разполага отново със 17 места в Европейския парламент. България има представители в четири парламентарни групи: Европейската народна партия (Християндемократи), Прогресивния алианс на социалистите и демократите, Алианса на либералите и демократите за Европа, Европа на свободата и демокрацията, и един независим депутат.

Владимир Уручев (ЕНП)

«За да е активен европейски гражданин, българинът трябва да осъзнае, че Европа е важна за него, да разбере предимствата на членството ни в ЕС и механизмите, чрез които може да се информира и да влияе на вземането на решения. Защото европейските политики пряко въздействат върху нашия ежедневен живот.»

vladimir.urutchev@europarl.europa.eu

Гражданите на ЕС имат право да гласуват и да бъдат издигнати за кандидати в изборите за местни органи на управление в държавата членка, в която са установени. Възможни са известни ограничения на тези права, поради специфични за дадената страна особености. Например българин може да бъде избран за заместник-кмет, но не и за кмет във Франция.

Надежда Нейнски (ЕНП)

«Как да бъдем активни европейски граждани?

Като осъзнаем, че проблемите на външната политика са свързани с проблемите на вътрешната. Като осъзнаем, че битката за демокрацията е ежедневна. Като бъдем по-чувствителни и по-ревностни в защитата на демократичните права.»

nadezhda.neynsky@europarl.europa.eu

2.4. Право на дипломатическа и консулска защита в страни извън Европейския съюз

Броят на гражданите на ЕС, които пътуват, работят и живеят в държави извън Европейския съюз, непрекъснато нараства. Поради това е важно всички да знаят къде и как могат да получат помощ при кризисна ситуация, независимо от това в коя държава по света се намират и от каква националност са. Договорите на ЕС гарантират на всички граждани на ЕС правото да потърсят помощ във всяко консулство или посолство на която и да е държава членка на ЕС, ако пътуват или живеят извън ЕС и собствената им държава не е представена в съответната страна.

Ситуации, в които гражданин на държава членка на ЕС има право на консулска закрила и може да потърси помощ, са: изгубен или откраднат паспорт, сериозен инцидент или болест, тежко престъпление, арест или задържане, помощ при извънредни обстоятелства/репатриране (природни бедствия, безредици, въоръжен конфликт или други извънредни обстоятелства), смърт в чужбина.

Кризисните събития в Япония и в Либия показаха значението на консулската подкрепа за гражданите на други държави, попаднали в критична ситуация в чужбина. В момента на започването на кризата в Либия в страната имаше около 6000 граждани на ЕС, а само осем държави членки имаха представителства там. Именно в такива случаи европейската солидарност и закрила имат огромно значение — Унгария, например, качи на свой полет, напускащ Триполи, 29 румънци, 27 унгарци, 20 българи, 8 германци, 6 чехи и 6 други граждани на ЕС и на държави извън ЕС.

**Запознайте се с правата на консулска закрила на граждани на ЕС
и разберете каква помощ можете да получите в трудна ситуация.**

Виж повече

2.5. Права на потребителите

Гражданите на ЕС имат достъп до единния пазар на Съюза, който предлага много възможности за избор на стоки и услуги на конкурентни цени. Защитата на потребителите, на техните интереси и безопасност е съществена част от общата цел на ЕС да се подобрява качеството на живот на неговите граждани. В целия ЕС действат правила, които гарантират защитата на потребителите в редица сфери: безопасност на стоките, включително на храните; гаранция на продуктите; финансови услуги и потребителски кредит; прозрачност на цените; защита от несправедливи договорни условия и бизнес практики; пакетни почивки и дългосрочно предплатени почивки; въздушен и воден транспорт и пр.

Запознайте се с потребителските права на гражданите в ЕС и тяхната защита

[Виж повече](#)

В Европейския съюз действат конкретни и строги изисквания за безопасност на стоки като: детски играчки, лични предпазни средства, електрически уреди, козметични изделия, фармацевтични изделия, храни, машини и т. н., като съответно има и строги правила за изтеглянето от пазара на дефектни продукти.

Слави Бинев (ЕСД)

«Вярвайте в свободата и демокрацията и не се отчайвайте, когато Ви внушават, че това е химера, а правителствата Ви карат да не вярвате, че има алтернатива. Не се страхувайте да заровите пръст в раната, назовавайки проблемите! Едва тогава Вие ще бъдете пълноправни и активни граждани на ЕС и на света.»

slavi.binev@europarl.europa.eu

Комисията по вътрешен пазар и защита на потребителите на Европейския парламент

[Виж повече](#)

2.6. Право на жалби и петиции

Гражданите на Европейския съюз имат право да подават жалби до Европейския омбудсман по повод лошо управление в институциите и органите на Европейския съюз. Граждани, фирми и организации с адресна регистрация в ЕС също могат да подават жалби до омбудсмана. Европейският омбудсман може да разследва нарушения, извършени от всички институции, органи, служби или агенции на ЕС, с изключение на Съда на ЕС. Разследването на нарушенията, извършени от националните органи на държавите членки, не попадад

в правомощията на омбудсмана и той не разглежда жалби, отнасящи се до националните органи, а само до европейските институции. Ако имате оплаквания от лоша администрация от страна на европейските институции и органите на ЕС, то тогава трябва да се обърнете към Европейския омбудсман.

Формуляр за подаване на жалба или искане на информация

[Виж повече](#)

Гражданите на ЕС имат право да отправят петиции до Европейския парламент. От това право се ползват и всички юридически и физически лица на територията на Европейския съюз. Петициите се отнасят до областите на дейност на ЕС и в тях се поставят въпроси, които пряко засягат подателите им. Петициите обичайно са в сферата на социалната политика, опазване на околната среда, свободното движение на хора, стоки и услуги, защита на потребителите, признаване на професионални квалификации или други проблеми, свързани с прилагането на правото на ЕС. Петициите са важна форма за връзка между институциите на ЕС и гражданите, поради което Европейският парламент има специална Комисия по петициите. Чрез петициите е възможно не само да се намери решение в интерес на подателите, но и да се предизвика по-широка дискусия в Европейския парламент, да се включи определен въпрос в дневния ред на институциите, както и да се осъществят изменения в европейското законодателство.

Станимир Илчев (АЛДЕ)

«Активният гражданин трябва да познава приоритетите и интересите на България, както и своите граждански права. Така ще е способен да направи критична оценка на събитията в Европа и на нашата работа. Чрез участие в избори, петиции и други форми, българинът може да защити статута си на активен европейец.»

stanimir.ilchev@europarl.europa.eu

Голяма част от петициите и жалбите, които българските граждани отправят към Европейския парламент, са свързани с опазване на околната среда, нарушения на основни права и граждански свободи. Вследствие на подадена петиция, през 2011 г. делегация на Комисията по петиции дойде в България, за да проучи ситуацията със застрояването в Рила и Пирин.

Илияна Йотова (С&Д)

«Да бъдеш гражданин значи да бъдеш отговорен към обществото, в което живееш и да търсиш отговорност от институциите, които го управляват. Това е и основата на гражданското общество, за което толкова много се говори. Хубавото напоследък е, че вече се виждат и плодове на това гражданско общество в България — хората започнаха да изискват отговори от институциите. Смятам, че българите сме не по-малко зрели от останалите европейци и го доказваме с поведението си напоследък при отстояването на гражданските ни права. Което значи, че сме на прав път.»

ilianamalinova.yotova@europarl.europa.eu

Подаването на петициите може да стане по пощата или по електронен път.

При подаване на петиция по пощата на хартиен носител не съществува формуляр, който трябва да се попълни или стандартен формат, който да се спазва. Петицията трябва да съдържа име, националност и постоянен адрес на подателя и да бъде подписана. В случай на колективна петиция се посочва името, националността и постоянният адрес на подателя или най-малко на първото лице, подписало петицията. Петицията може да съдържа приложения, включително екземпляри от всякакви документи, които подкрепят исканията, изложени в нея. Петицията се изпраща на адрес:

European Parliament

The President of the European Parliament
Rue Wiertz
B-1047 BRUSSELS
BELGIUM

Ако желаете да подадете петиция по електронен път, трябва да прочетете информацията и указанията, дадени в електронна форма в графа «Петиции» на интернет страницата на Европейския парламент, да попълните електронния формуляр и да натиснете бутона «Изпрати» ('Send'). В момента, в който изпратите петицията чрез този формуляр, ще получите електронно потвърждение за нейното получаване.

**Подробни обяснения за подаването
на петиция и електронен формуляр**[Виж повече](#)

Ако желаете да приложите допълнителна информация или документи към петицията, изпратете ги по пощата, като посочите номера на петицията, на следния адрес:

European Parliament

Committee on Petitions
The Secretariat
Rue Wiertz
B-1047 BRUSSELS
BELGIUM

Филиз Хюсменова (АЛДЕ)

«Бъди информиран и активен! Имаш право на законодателна инициатива. Участвай в дебати, конкурси и състезания. Кандидатствай с проекти за финансиране и реализирай целите си. Изпращай петиции, сезирай европейските институции или се обръщай към евродепутатите с предложения и въпроси.»

filizhakaeva.hyusmenova@europarl.europa.eu

Петицията ще бъде предадена на Комисията по петиции, която отговаря за управлението на петиционната процедура и формулира препоръки и заключения по всяка петиция. Комисията не разглежда и не отговаря на петиции, които съдържат обидни думи и изрази или чието съдържание не е уместно.

2.7. Гражданска инициатива

Лисабонският договор даде възможност на гражданите да започнат и да участват в европейска гражданска инициатива. Тя представлява покана към Европейската комисия да предложи законодателство по въпроси, по които ЕС има законодателни компетенции. Гражданската инициатива трябва да бъде подкрепена от поне един милион граждани на ЕС от най-малко 7 държави членки. Във всяка от тези 7 държави се изисква достигането на минимален брой поддръжници. За България минималният брой поддръжници е 13 500. За да започнат гражданска инициатива, гражданите трябва да създадат граждански комитет, състоящ се от най-малко 7 граждани на ЕС, пребиваващи в поне 7 различни държави членки.

Процедурата за Европейска гражданска инициатива, описана стъпка по стъпка

[Виж повече](#)

Важно е, че преди да започнат събирането на изявления за подкрепа от гражданите, организаторите трябва да поискат регистрация на предложената от тях инициатива.

Регистрацията на нова гражданска инициатива

[Виж повече](#)

**Запознайте се с инициативите,
които са били отхвърлени от регистрацията****Виж повече**

Вече са регистрирани редица граждански инициативи, за които се събират изявления за подкрепа — например: «Водата е обществено благо, а не стока», «Висококачествено европейско образование за всички», «Европейски медиен плурализъм» и др.

С гражданската инициатива «Водата е обществено благо, а не стока», гражданите призовават Европейската комисия да предложи законодателство, което да гарантира човешкото право на вода и санитарно-хигиенни условия и да насърчава предоставянето на вода и добри санитарно-хигиенни условия като основни обществени услуги за всички. Тази гражданска инициатива цели институциите на ЕС и на държавите членки да бъдат задължени да гарантират, че всички граждани на ЕС ще се ползват от правото на достъп до вода и санитарно-хигиенни условия, водните услуги да бъдат изключени от процеса на либерализация и да бъдат увеличени усилията в ЕС за осигуряване на всеобщ достъп до вода и до добри санитарно-хигиенни условия. В инициативата участва и България.

Евгени Кирилов (С&Д)

«От работата ми виждам, че сънародниците ни се включват в инициативи на европейско ниво и така на практика поставят въпроси и допринасят за решаването на проблеми извън пределите на България и с ефект в целия ЕС. Смятам, че това е правилен път за гражданска активност и че българите трябва да продължат по него.»

evgeni.kirilov@europarl.europa.eu

«Европейската инициатива за медиен плурализъм», подета от «Европейски алтернативи», настоява за промени в Директивата за аудиовизуални медийни услуги (или подкрепа за нова директива) с цел въвеждането на хармонизирани правила по отношение на закрила на медийния плурализъм като необходима стъпка към правилното функциониране на вътрешния пазар. Това е стъпка към поддържане на плуралистичен демократичен дебат чрез свободен обмен на идеи и информация в Европейския съюз. В инициативата участва и България. Инициативата е резултат от граждански дебати, протекли в нестолнични градове през 2011 г. в страни членки, а подписи на граждани се събират по интернет (mediainitiative.eu) и чрез подписка от местни неправителствени организации.

**Проверете отворените граждански инициативи
и крайния срок за събиране на изявления за подкрепа****Виж повече**

2.8. Право на достъп до публична информация

Всеки гражданин на ЕС има право на достъп до информация. Дискусиите и гласуването в Европейския парламент са публични и могат да бъдат следени пряко в Интернет. Европейският парламент е институцията, която дава пример и влияе на другите институции на Европейския съюз за постигане на прозрачност и откритост.

Гледайте пряко пленарните сесии на Европейския парламент.

Виж повече

Гражданите на ЕС имат право на достъп до документите на Европейския парламент, Съвета на министрите, Европейската комисия и на други органи на ЕС. С това право се ползват и лицата, постоянно пребиваващи на територията на Европейския съюз.

**Тук можете да намерите документи
на всички европейски институции, организации и агенции**

Виж повече

Всеки гражданин на ЕС има правото да се обърне към институциите на Европейския съюз и да получи отговор на един от официалните езици, избран от него. Официалните езици в Европейския съюз са 24.

**Най-лесно можете да се обърнете с въпрос или искане за информация
по електронната поща в специално подготвен за целта формуляр.**

Виж повече

Кореспонденция на гражданите с Европейския парламент

Гражданите на ЕС и на трети страни могат да отправят запитвания към Службата за справки на гражданите, на всеки един от официалните езици на Европейския съюз:

■ **Адрес:**

**Service d'information du citoyen
Parlement européen
L-2929 Luxembourg**

■ **Факс: +(352) 4300 27072**

■ **Подаване на искане за информация чрез електронен формуляр,
който се намира на сайта на ЕП**

Виж повече

Владко Панайотов (АЛДЕ)

«Активността на българския гражданин и реалното ѝ отражение върху неговия живот са свързани с прекия достъп на всеки българин до институциите в България и в ЕС. В реализацията на тези взаимоотношения трябва да се преодолее бюрокрацията и да има обратна връзка. Като евродепутат, при мен това е един от основните приоритети в 5-те информационни офиса в България, където всеки гражданин има право да поиска и да получи отговор на важните за него въпроси.»

vladkotodorov.panayotov@europarl.europa.eu

3. Къде да намеря информация?

За да защитят правата си, гражданите на ЕС трябва да са добре информирани и да ги познават. Какви са действията, които можете да предприемете, за да сте сигурни, че наистина ще получите необходимата и достатъчна информация както за правата си като гражданин на ЕС, така и за органите, към които да се обърнете, за да защитите правата си?

3.1. Информация в Интернет

Във века на информационните технологии най-трудно се оказва пресяването и намирането на най-точната и практически най-полезната информация. Съвсем естествено е да потърсите информация най-напред в Интернет. За практическите въпроси е най-подходящо да използвате портала «Вашата Европа». Там можете да намерите например конкретна информация за пътуване: необходими документи, права на пътниците, за търсене на работа и условия на пенсиониране в друга държава членка, за шофьорски книжки, застраховки и регистрация на превозни средства, за лечение, семейство, образование, права на потребителите и много друга разнообразна и важна практическа информация.

Портал «Вашата Европа»

Виж повече

3.2. Информация и съвети в мрежата «Европа Директно»

Ако имате конкретен въпрос или търсите информация, можете да се обърнете към европейската мрежа от над 500 информационни центъра «Европа Директно». Мрежата «Европа Директно» в България функционира от 2008 г., а през периода 2013—2017 г. в нея ще функционират 15 български центъра. Целта на «Европа Директно» е да помага на гражданите в намирането на информация за ЕС, да насърчава активното гражданско участие, да разяснява правата на гражданите на ЕС, неговото законодателство, политики, програми, възможности за работа и обучение и др.

С «Европа Директно» можете да се свържете по телефона, по електронната поща или в най-близкия информационен център.

Можете да позвъните на телефон 00 800 6 7 8 9 10 11 от всяка точка на ЕС от 10,00 ч до 19,00 ч българско време в работни дни. Можете да поставите своя въпрос на всеки официален език на ЕС.

☎ 00 800 67 89 10 11
europedirect.europa.eu

Ако предпочитате да поставите въпрос писмено, тогава го подгответе и го поставете във специалния формуляр за запитвания.

Виж повече

Ако предпочитате личния контакт и бихте искали да потърсите съвет от компетентен специалист, тогава можете да посетите най-близкия информационен център «Европа Директно».

3.3. Информация от «Евродеск»

«Евродеск» е най-голямата европейска информационна мрежа, предназначена да обслужва млади хора. В България «Евродеск» е част от Национален център «Европейски младежки програми и инициативи» и програма «Младежта в действие». Националната мрежа «Евродеск» обхваща 31 регионални точки в цялата страна. Всяка регионална точка на «Евродеск» отговоря на запитвания и предоставя информация, насочена към всички млади хора.

Повече подробности за «Евродеск» и за информацията, която предлага, можете да намерите тук:

www.eurodesk.bg

Виж повече

www.eurodesk.eu

Виж повече

www.youthbg.info

Виж повече

<http://www.europa.eu/youth>

Виж повече

3.4. Посетителски център на Европейския парламент — Парламентариум (Брюксел)

Това е първият по рода си център за гражданите, който предоставя информация на 24 езика. Той включва и изложба с електронен мултимедийен пътеводител, който разказва за миналото, настоящето и бъдещето на Европейския парламент. Входът е безплатен. Посещението на Парламентариума отнема около час и половина. За училищни групи от максимум 32 ученици (14—16-годишни), центърът предлага специална ролева игра.

Подробности за посещенията в Парламентариума

Виж повече

4. Как да защита правата си?

Защитата на правата на гражданите на Европейския съюз се осъществява от редица органи, в зависимост от естеството на нарушението. Важно е да сте запознати с правата си и да знаете към кого да се обърнете.

Метин Казак (АЛДЕ)

«С членството на страната ни в ЕС българските граждани се сдобиха с редица допълнителни права, с които невинаги са запознати. Сънародниците ни изпитват затруднения мненията им за бъдещето на Европа да бъдат чути. Необходими са общи усилия и решителни действия, които да ги накарат да се чувстват част от европейската общност.»

metin.kazak@europarl.europa.eu

4.1. СОЛВИТ

СОЛВИТ е мрежа за извънсъдебно разрешаване на трансгранични проблеми, възникнали в резултат от неправилно прилагане на законодателството на Европейския съюз в областта на вътрешния пазар от администрациите на държавите членки. Във всяка държава членка на ЕС, както и в Норвегия, Исландия и Лихтенщайн, функционира по един център СОЛВИТ, който разглежда въпроси, свързани с отношенията гражданин — държавна администрация или фирма — държавна администрация. Всички центрове СОЛВИТ са свързани в единна база данни, за да решават извънсъдебно проблемите, възникнали пред гражданите и компаниите.

Център СОЛВИТ в България е установен в Дирекция «Координация по въпросите на ЕС» в администрацията на Министерския съвет.

Запознайте се с дейността на СОЛВИТ

Виж повече

Към СОЛВИТ можете да се обръщате с оплаквания относно признаване на професионални квалификации и свидетелства за управление на моторни превозни средства в ЕС, разрешение за пребиваване, достъп до образование в страна от ЕС, право на установяване в страна от ЕС, права в областта на заетостта и социалната сигурност в ЕС, данъчно облагане, граничен контрол и т. н.

Към СОЛВИТ можете да се обръщате с оплаквания относно признаване на професионални квалификации и свидетелства за управление на моторни превозни средства в ЕС, разрешение за пребиваване, достъп до образование в страна от ЕС, право на установяване в страна от ЕС, права в областта на заетостта и социалната сигурност в ЕС, данъчно облагане, граничен контрол и т. н.

Съществуват няколко възможности за подаване на оплакване до СОЛВИТ:

- Попълване и изпращане на единния формуляр СОЛВИТ на официалната интернет страница на мрежата. Към формуляра трябва да бъдат приложени всички документи, свързани с дадения случай.

[Виж повече](#)

Можете да подадете оплакване до СОЛВИТ — България

- чрез електронен формуляр
- чрез съобщение на електронната поща на българския СОЛВИТ: solvit@government.bg.

[Виж повече](#)

СОЛВИТ може да съдейства за разрешаване на даден проблем само ако той отговаря едновременно на следните условия: да бъде от презграничен характер; да е възникнал в резултат на неправилно прилагане/тълкуване на правото на ЕС в областта на вътрешния пазар; да е възникнал между държавен орган и гражданин/фирма от различни държави членки. Структурата не разглежда случаи, които са възникнали в резултат на отношения потребител — бизнес или бизнес — бизнес. СОЛВИТ няма мандат да разглежда случаи, отнесени или вече решени от съдебен орган.

Антония Първанова (АЛДЕ)

«Визитката на един активен европейски гражданин се гради върху усещането за европейска идентичност и чувството за свобода на гражданската инициатива. Това неминуемо е свързано с желание да участва във вземането на решения, с умението да надскочи разпространените стереотипи и да използва възможностите да учи, работи, развива бизнес и пътува из целия ЕС.»

antonia.parvanova@europarl.europa.eu

Български студент във Великобритания подава заявление за издаване на жълт регистрационен сертификат пред компетентните власти в приемащата държава. Документът удостоверява правото на студента да работи при определени условия по време на следването си. Компетентните власти във Великобритания не издават сертификата в продължение на повече от седем месеца, като по този начин възпрепятстват българския студент да упражнява правото си на труд и го поставят в по-неблагоприятно положение в сравнение със студентите, граждани на трети страни. Това представлява нарушение на Договора за присъединяване на България към ЕС. В резултат от доброто сътрудничество между българския и британския центрове СОЛВИТ, компетентните власти издават жълтия регистрационен формуляр за по-малко от месец.

Българска гражданка при записване като студентка в първи курс в университет във Франция е принудена от ръководството да заплати медицинска застраховка, въпреки че е представила валидна европейска здравноосигурителна карта, издадена в България. Университетът не признава картата, което е нарушение на европейското законодателство, тъй като на 1 януари 2007 г. отпадна задължението за осигуряване и в друга държава членка на ЕС при пребиваване там. Здравноосигурителните права, които са придобити в България, се признават в останалите държави от ЕС и гарантират същия достъп до обществено здравеопазване (например лекар, аптека или болница) като гражданите на страната, в която временно пребиваваме или се обучаваме. След намесата на българския и със съдействието на френския СОЛВИТ център, случаят е разрешен и на българската гражданка е възстановена сумата, платена за медицинска застраховка.

Повече информация за разрешени спорове чрез СОЛВИТ

Виж повече

4.2. Европейски потребителски център

Ако са нарушени Вашите потребителски права, можете да се обърнете към Европейския потребителски център в България, който е част от мрежата на европейските потребителски центрове (ECC-Net), каквито има във всяка държава от ЕС, в Исландия и в Норвегия. Центърът предоставя и безплатни потребителски съвети, които ще Ви помогнат да избегнете проблеми при пътуване и пазаруване в други държави членки на ЕС.

София, ул. «Бачо Киро» 14
Телефон: 02/986-76-72
Тел/факс: 02/987-55-08
e-mail: info@ecc.bg

Ако желаете да подадете жалба до Европейския потребителски център България, можете да направите това в електронна форма. Преди да подадете жалба, трябва да сте опитали да се свържете с търговеца, като му изпратите жалба с приложени копия на всички доказателства за нарушение на правата Ви. Ако не сте доволни от отговора му или той изобщо не Ви отговори, обърнете се за съдействие към Европейския потребителски център.

За жалби до Европейския потребителски център

Виж повече

Група български потребители резервирани пет нощувки в хотел в Словения. Тъй като времето било неподходящо за ски, потребителите отменили резервацията. Съгласно общите условия на хотела потребителите имали право да получат парите си обратно, но хотелът задържал платения аванс от 50% като неустойка и отказал да комуникира повече с потребителите. Те се свързали с българския потребителски център, който поискал помощта на словенските си колеги. След намесата на словенския потребителски център, търговецът разгледал случая и възстановил изцяло платените суми от българските потребители.

Димитър Стоянов (Независим)

«Активният гражданин си съставя мнение с оглед своите права и законни интереси; той се стреми да научава повече за правата и законните си интереси и се бори за спазването им, толкова усърдно, колкото изпълнява и задълженията си. Активният гражданин — това си Ти. Искай, бори се, бъди!»

dimitar.stoyanov@europarl.europa.eu

Полезни съвети и отговори на често задавани въпроси, свързани със защита на потребителските права на гражданите на ЕС

[Виж повече](#)

4.3. Съд на Европейския съюз

Съдът на Европейския съюз е правораздавателната институция на Съюза. Негова основна задача е да упражнява контрол за законосъобразност на актовете на Съюза, както и да осигурява еднаквото тълкуване и прилагане на правото на ЕС в държавите членки.

Интернет сайт на Съда на ЕС

[Виж повече](#)

Националните съдилища трябва да прилагат в пълна степен правото на ЕС и да защитават правата, предоставени на гражданите на ЕС. Всяко нарушение на правото на ЕС от държава членка може да бъде отнесено пред Съда на ЕС. В своята практика Съдът е въвел принципа на непосредственото действие на правото на ЕС в държавите членки, което дава възможност на европейските граждани да се позовават пряко на разпоредбите на ЕС пред техните национални съдилища.

Съдът на ЕС работи в сътрудничество с националните съдилища, които са компетентни да прилагат правото на Съюза. Развитието на съдебната практика илюстрира приноса на Съда за създаването на правен ред за гражданите, като защитава правата, предоставени им от законодателството на ЕС, в различни области от тяхното ежедневие.

След влизането в сила на Договора от Лисабон, Съдът има право да прилага и тълкува Хартата на основните права на Европейския съюз, която придобива правна сила.

5. Посещения, стажове и работа в ЕП

5.1. Програма «Евроскола»

Програмата «Евроскола» има за цел да насърчава най-младите европейци да опознаят Европейския парламент, да се «включат» чрез симулирани заседания в работата му и дори да «гласуват» неговите резолюции. Чрез тази програма 500 ученици от всички страни членки на ЕС прекарват 1 ден в Европейския парламент в Страсбург, участват в «заседания на комисиите» и в «пленарни заседания», разискват и гласуват резолюции. Разискванията се водят основно на английски и на френски език. Повече от 70 български училища и над 1200 български младежи са участвали в програмата «Евроскола» от 2006 г. досега.

Моника Панайотова (ЕНП)

«Днес източникът на конкурентоспособност са знанието и креативността. Вярвам, че Вие, младите, сте носители на това предимство. Бъдете винаги «една идея» по-информирани, по-подготвени, стъпка напред пред останалите! Европа има нужда от Вашето въображение, инициативност и съмишленници в държавите членки!»

monika.panayotova@europarl.europa.eu

Практическа информация за участниците в програмата «Евроскола»:

- В програмата могат да участват ученици от последните две години на гимназиалния курс на обучение от държавите членки или кандидати за членство, на възраст от 16 до 18 години (навършени към датата на участието).
- Групата на участниците трябва да се състои от максимум 24 ученици и 2-ма придружаващи преподаватели. При наличие на ученици с физически увреждания, броят на придружителите може да бъде увеличен.
- Всяко училище има право да покани един журналист да придружава групата и да отрази участието ѝ в програмата.
- Пътуването и наощувките се организират от самото училище, а финансовата помощ от Европейския парламент се изплаща на място в Страсбург.

Повече за Евроскола

Виж повече

5.2. Учебни посещения в Европейския парламент

Учебните посещения имат предоставят възможност за задълбочаване на изследвания по определени теми, свързани с европейската интеграция, чрез ползването на документи, предоставяни в библиотеките или архивите на Европейския парламент или чрез осъществяването на контакти с членове на Европейския парламент и служители-специалисти в дадена област. Максималната продължителност на учебните посещения е един месец.

Информация за учебните посещения в Европейския парламент

Виж повече

5.3. Стажове в Европейския парламент

Съществуват възможности за стажове с цел професионално обучение и обогатяване на познанията за Европейския парламент и неговата дейност. Стажовете са с обща насоченост, с журналистическа насоченост, стажове за писмени преводачи и стажове за хора с увреждания.

Информация за стажовете в Европейския парламент

Виж повече

5.4. Работа в Европейския парламент и в другите европейски институции

Назначаването на работа в Европейския парламент, както и във всички други институции и органи на ЕС, става чрез конкурс. Съществуват няколко вида конкурси на различни нива, които дават възможност да се кандидатства за различни постове: администратори, юристи лингвисти, устни и писмени преводачи, асистенти, специалисти и други. Обявите за конкурси се публикуват в Официален вестник на Европейския съюз и в националните медии.

Информация за конкурсите и техния график на страницата на Европейската служба за подбор на персонал (EPSO)

Виж повече

6. Имам ли отговорности като европейски гражданин?

Маруся Любчева (С&Д)

«Всеки българин следва да се почувства част от голямото семейство на Общността, да споделя европейските ценности, да търси информация, да споделя идеи и да участва в организацията на инициативи и събития. Европейската година на гражданите и Европейската гражданска инициатива са протегната ръка за сътрудничество и към българските граждани.»

marusya.lyubcheva@europarl.europa.eu

Златното правило на гражданското съзнание е, че няма свобода без отговорност.

Отговорност ли е да познавам и да защитавам правата си? Отговорност ли е да съм информиран? Отговорност ли е да гласувам на изборите за Европейски парламент? Отговорност ли е да имам позиция, да я изразявам и да участвам в дебата за бъдещето на Европа?

Гражданството има четири основни измерения: икономическо, политическо, социално и културно. Политическото измерение е свързано с политическите права и отговорности. Социалното измерение на гражданството произтича от отношенията между хората в обществото и изисква лоялност и солидарност. Културното измерение е следствие от съзнанието за общо културно наследство и споделени ценности в разнообразието на европейския континент. Икономическото измерение е свързано с правата и отговорностите на граждани-като участници в пазара на труда и като потребители.

Активните граждани на ЕС, упражнявайки и защитавайки своите права, осъществяват и своите отговорности. Например участието в изборите за Европейски парламент е не само право — то е и отговорност за демократичното участие в процеса на вземане на решения в Европейския съюз.

В някои от държавите членки на ЕС — Гърция, Кипър, Белгия и Люксембург — гласуването е задължително.

Пасивността означава да не се интересуваме и да не търсим информация за правата си. Тя означава да махнем с ръка и да преглътнем нарушението на правата ни. Безразличието към правата ни като граждани на ЕС е безразличие към нашето собствено настояще и към бъдещето на децата ни.

Имате мнение — изразете го, направете информиран избор! Европейският съюз ни дава права, наша е отговорността да ги познаваме, да се възползваме от тях, и когато е необходимо — да ги защитим.

Преслав Борисов (ЕНП)

«Основната ми задача е информирането на българските граждани за възможностите, които осигурява членството в ЕС. Личностната мотивация ще засили тяхната активност и чувство за европейска идентичност. Инициативите ми ще са насочени към защита на интересите им като граждани на европейското семейство.»

preslav.borisov@europarl.europa.eu

7. Информационно бюро на Европейския парламент

Информационното бюро на Европейския парламент в България предоставя информация и отговаря на въпроси на гражданите, медиите, неправителствените и младежките организации, държавната и общинските администрации за работата на Европейския парламент и Европейския съюз. В изпълнение на своята мисия, Информационното бюро организира публични събития и граждански форуми, помага при посещения на делегации на Европейския парламент в България, подпомага програмите на Европейския парламент, насочени към младежите, медиите.

Повече за Информационното бюро на Европейския парламент можете да научите на нашия интернет сайт: www.europarl.bg

Вашето запитване можете да изпратите на адрес: epsofia@europarl.europa.eu

Виж повече

Публикации на Информационното бюро на Европейския парламент в България

[Виж повече](#)

Андрей Ковачев (ЕНП)

«Едно е да искаш, друго е да можеш, а трето е да го направиш! Активните граждани постигат целите си и търсят подкрепа за тях с реални действия. Най-ценният ресурс не са нито парите, нито природните богатства, а идеите. Те и волята за постигането им ще направят България силна в обединена Европа. Бъдете активни граждани!»

andrey.kovachev@europarl.europa.eu

Информация за българските членове на Европейския парламент

[Виж повече](#)

8. Представителство на Европейската комисия в България

Всяка държава членка на Европейския съюз е домакин на Представителство на Европейската комисия. От 1 януари 2007 г. Делегацията на ЕК се преобразува в Представителство на Европейската комисия в България.

Основните задачи и приоритети на Представителството на ЕК са:

- сътрудничество с националните и регионалните медии, осведомява ги за дейността на ЕК, обяснява нейната политика и предоставя обща информация по въпросите на ЕС.
- извършва мониторинг и предоставя на Комисията сведения относно политическите, икономическите и социалните процеси и събития в България, като по този начин осигурява обратна връзка към Комисията и стимулира осведомения дебат по европейските въпроси.
- предоставя обща информация за ЕС и спомага за осъществяването на основните информационни дейности на ЕК в България.

Адрес:

Представителство на Европейската комисия в България

Ул. «Г. С. Раковски» 124

София 1000

Тел.: (+359 2) 933-52-52

Факс: (+359 2) 933-52-33

Ел. поща: COMM-REP-SOF@ec.europa.eu

Представителство на Европейската комисия в България

[Виж повече](#)

9. Информационен център на Европейския съюз в София

Информационният център на ЕС в София предлага безплатен достъп до интернет страници с информация за Европейския съюз. Чрез интранет система, можете лесно да се ориентирате в многобройните информационни източници по различни теми на европейската интеграция и проблематика.

Центърът предоставя безплатни издания по разнообразни въпроси на европейската интеграция. Документационният фонд на ИЦ разполага с основни издания на Европейския съюз и с периодични издания. Тези публикации могат да се ползват на място в ИЦ. Справки за предлаганите информационни материали могат да бъдат направени чрез каталог в интернет или на място.

По електронната поща можете да отправите свои запитвания и да получите информация и консултации, насоки за това къде можете да намерите подходящи материали.

Адрес:

Ул. «Г. С. Раковски» 124

Тел.: (+359 2) 933 5237;

Факс: (+359 2) 933 5323

E-mail: infocentre@evropa.bg

Информационен център на Европейския съюз в София

Виж повече

Интернет портал на Европейския съюз

Виж повече

Пълен списък с линковете, включени в настоящата брошура
www.europarl.bg/view/bg/links.htm

Виж повече

Информационно бюро на Европейския парламент в България

www.europarl.bg

www.facebook.com/epiosofia

epsofia@europarl.europa.eu

Тел. 02/985 35 45

Можете да ни посетите в новата ни сграда на адрес:
ул. «Г. С. Раковски» 124, София 1000

ЕВРОПЕЙСКИ ПАРЛАМЕНТ
Информационно бюро в България

Издава Информационно бюро на Европейски парламент в България

Copyright © 2013

Автор на текста: доц. д-р Ингрид Шикова

Отпечатано на 100 % рециклирана хартия